

[Krag.]

ket som helst, nok saa lille Flertal skal kunne terrorisere et nok saa stort Mindretal paa Grundlag af, at dette System skal kunne skalte og valte med Stats- og Erhvervsinteresser, ganske som det maatte behage et Flertal inden for det Tidsrum, hvor det har Magten. Og jeg vil sige, at et saadant Krav, som den højtærede Statsminister, det ærede Medlem Hr. Christmas Møller og det ærede Medlem Hr. Steen nu gør til deres, er ikke honoreret i nogen Etkammerforfatning i den ganske Verden.

Af et Etkammersystem, som skal være en frugtbar Grobund for Folkestyrets Udvikling, maa det kræves, at det aabner Vælgerne Adgang til og kalder dem til mere aktiv Deltagelse ved Afgørelse af de vigtigste Sager end den, som selve Valgdagen aabner dem Adgang til. Dernæst, at Vælgerne ikke gennem det Flertal, Valgdagen har skabt, paa saare vigtige Omraader, hvortil Vælgerne maaske aldeles ikke har kunnet tage Stilling paa Valgdagen, fordi de Spørgsmaal dengang slet ikke forelaa, kommer ud for Flertalsvilkaarligheder, for Afgørelser, uden at der har været nogen som helst Mulighed for Vælgerne til at ytre sig om Enkeltheder eller blive bekendt med disse Enkeltheder, blive bekendt med Flertallets endelige Hensigt, før Afgørelserne er truffet. Og endelig, at Vælgerne faar Visshed for, at Flertallet ikke, uden at der i Forvejen er Mulighed for at faa foretaget sagkyndig juridisk Bedømmelse, kommer uden for de Grænser, Grundloven afstikker.

Derfor har vi til vort Forslag knyttet en Folkeafstemningsordning, som er praktisk, og vi har givet et stort Mindretal et suspensivt Veto for en ganske kort Tid, som paa ingen Maade hindrer Flertallet i at gennemføre sin Vilje, men som giver det Pusterum, der skal til, for at Vælgerne kan faa Oplysning om den foreliggende Sag, saaledes at den ikke bliver en Lovgivningsoverraskelse, faar den Oplysning, de har Krav paa, og eventuelt ved en Folkeafstemning, som der da kan blive givet Tid til at forberede, hvis der ligger et Vælgerønske bag, bliver i Stand til at lægge deres Lod i Vægtskaalen forud for Afgørelsen. Det er slet ikke svært at nævne Eksempler paa Lovgivningsarbejder fra den allerseneste Tid, hvor det vilde være ganske naturligt, om et saadant Ophold i Forhandlingerne var blevet givet, for at Sagerne kunde være drøftet ude mellem Vælgerne og disse have faaet Mæle over for saadanne Forslag — lad mig nævne Svangerskabsloven, Appel-

retten, Loven om Ferie med Løn, og mange andre kunde nævnes.

Endelig vil jeg sige, at hvad Grundlovsmæssigheden af denne Lovgivning angaar, er det ikke nok, at det ærede Medlem Hr. Steen henviser til den højtidelige Erklæring, han føler sig forpligtet af. Vi har alle afgivet en saadan højtidelig Erklæring og føler os alle, maaske med Undtagelse af enkelte Medlemmer, bundne deraf. Men her er over for dette Problem, Spørgsmaalet om Grundlovsmæssigheden, i mange Tilfælde Tale om et Skøn, som for Lægmanden — og i juridisk Henseende er de fleste af os dette — er farvet og maa være farvet af Sympati og Antipati, af politisk og samfundsmæssig Indstilling og af Hensyn til de Maal, man sigter imod ved en saadan Lovgivning. Jeg tvivler aldeles ikke om, at Flertallet, ja, samtlige Medlemmer af dette høje Ting mener sig i bedste Forhold til Grundloven, medens der er mange her i Salen, som er af den Anskuelse, at Flertallet ikke blot i visse Tilfælde har bevæget sig paa Kanten af klare Grænser, der er trukket i Grundloven, men ogsaa synes, at man undertiden har været i hvert Fald med det ene Ben paa den gale Side af Grænsen. Det gælder saaledes Lovbestemmelser, som efter vor Opfattelse har tilsidesat den Borgerne i Grundloven tilsikrede lige og frie Adgang til Erhverv, og for at tage et Eksempel fra den senere Tid, som er et direkte Bevis paa Nødvendighed af, at en saadan Prøvelse foretages, vil jeg nævne §§ 46 og 47 i det Skoleforslag, som den højtærede Undervisningsminister for et Par Samlinger siden fremsatte her i det høje Ting, og som med Hensyn til Forældres Adgang til at sætte deres Børn i privat Skole var absolut stridende mod den Grundlovsbestemmelse, som sikrer Adgangen dertil, hvorfor denne Bestemmelse ogsaa efter en sagkyndig Prøvelse blev taget ud.

Det er altsaa her et Skøn, der øves, et Skøn, der kun i faa Tilfælde kan være ufarvet af politiske Indstillinger og af de Maal, man sætter sig. Derfor er det, vi siger, at der skal være Adgang til, naar Rigsdagen har endt sit Arbejde, at faa en sagkyndig Bedømmelse af, om Grundloven er respekteret, naar et tilstrækkelig stort Mindretal nærer Tvivl derom. En saadan Prøvelse giver adskillige Forfatninger Adgang til at foretage; det gælder den finske Forfatning, det gælder den nyeste irske Forfatning af 1937. I begge disse Forfatninger har Præsidenten, hvis han tvivler om Grundlovsmæssigheden af et gennemført Lovforslag, Ret til at høre Højesteret i Landet, inden